

1a edició, març, 2007

Ulysses i el fantasma foraster va rebre el Premi Benvingut Oliver de Narrativa Juvenil organitzat per l'Ajuntament de Catarroja i amb el suport de Florida Universitària en la convocatòria de 2006.

El jurat estava format per Josep Ramon Lluch, Enric Monforte i Francesc Rodrigo.

© Del text, 2007

Toni Cucarella

© D'aquesta edició, 2007

Perifèric Edicions

C. Sèquia de Montcada, 13

46470 Catarroja (València)

Tel. 609 426 131

Fax: 961 270 038

e-mail: periferic@periferic.es

web: www.periferic.es

Disseny col·lecció: El gos pigall, SL

Maquetació: José María de Gracia Bonache

Impressió: Romanyà-Valls

ISBN: 978-84-934847-8-1

Dipòsit Legal: B-1970-2007

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la procedència.

Ulysses i el fantasma foraster

Toni Cucarella

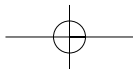
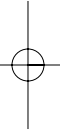
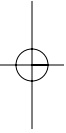

perifèric
edicions

Al món no hi ha res que sigui més dolç que la
pàtria d'un i els pares d'un, baldament s'habiti
una casa rica, al lluny, en país estrany...

HOMER, *L'Odissea*.

U

Famolença i tremolosa, anava carrers enllà,
cosa feble i petita, veritable imatge de la misèria.

HANS CHRISTIAN ANDERSEN, *La noieta dels llumins*.

Ulysses avançava per la carretera general amb el seu pobre equipatge de rodamón a l'esquena: una motxilla escolar que havia trobat en un contenidor d'andròmines i una manta vella. La manta l'acompanyava des de feia molt de temps, tant que ben bé havia oblidat en quin lloc havien coincidit els seus destins per primera vegada; la motxilla, en canvi, era jove companya de viatge: feia tot just un setmana que compartien el mateix rumb errant.

En no res començaria a fosquejar i molts dels vehicles que atapeïen la carretera general ja hi circulaven amb els llums encesos. No tardaria gens a ser nit tancada i va preocupar-se per trobar un refugi al més prompte possible. De més a més, caminar arran dels vorals de la carretera esdevenia a cada instant més perillós, ja que l'obscuritat el feia gairebé invisible als veloços automòbils, els conductors dels quals frisaven per arribar prompte a casa seua.

Va ataüllar un indicador que anunciava una població a

dos quilòmetres de distància. S'estimava més passar la nit a prop d'un indret habitat que no haver d'estar-se sota la intempèrie hostil i freda d'una carretera. L'oratge era fred, de ple hivern. Coneixia unes quantes històries que explicaven la mort d'altres rodamóns mentre dormien al ras durant una nit gelada. Tot recordant-les va apressar el pas per a abandonar fugint la concorreguda carretera general i prendre el desviament que menava cap a aquell poble desconegut.

Va divisar-lo amb les darreres escorrialles de claror, instants abans que la nit es tancara completament. Havia caminat seguint una estreta carretera en pendent i plena de revolts. Mentre ascendia carretera amunt, l'havien avançat un parell de vehicles, models que feia anys que ja no es fabricaven. Els conductors havien reduït tot d'una la velocitat en passar arran d'Ulysses, tot i que cap no s'hi va aturar.

Un tram abans de les primeres cases, un indicador amb la pintura rosegada per l'òxid assenyalava el camí del cementeri. Una filera de xiprers feia guàrdia en la penombra del crepuscle agonitzant; eren tan alts que va deduir que aquell cementeri devia fer molts anys que acollia els morts de la contrada.

A l'entrada de la població hi havia alguns fanals antics i rovellats, i solament uns pocs feien llum; s'havien anat apagant sense que ningú s'ocupara de substituir-los les bombetes foses. El poble oferia l'aspecte trist d'una casa vella i tronada. No s'hi sentia el mínim renou dels seus habitants. Va decidir que l'endemà regressaria ben d'hora cap a la concorreguda carretera general: aquell poble semblava mort.

Va ficar-se pel primer carrer, que desembocava en una placeta. Sobre la façana d'una de les cases s'anunciava un

bar amb lletres pintades a mà, gruixudes i vermelles. Va sentir-se alleujat en veure que hi havia llum a l'interior.

Va espentar la porta. Una agradable calidesa va acariciar-li el rostre enfredorit. Les taules eren totes buides. El propietari, un home de mitjana edat i figura corpulenta, llegia un periòdic rere el taulell. Part de fora d'aquest taulell, un únic client feia solitaris amb una baralla que havia conegut moltes mans i moltes partides. Els dos hòmens, en sentir el xerric de la porta que s'obria, van adreçar-hi les mirades per comprovar qui entrava en aquelles deshores. Quan van clissar el desconegut, confegiren un idèntic gest de suspicàcia. L'aspecte d'Ulysses, amb el farcell a l'esquena, despentinat i sense afaitar, no podia oferir gaire confiança, més encara en un poble perdut com aquell on tothom es conexia i els forasters, com en tants altres indrets on havia estat, eren rebuts amb indissimulada aprensió.

Ulysses va saludar:

—Bona nit.

—Bona nit –va respondre secament el propietari del bar. El client que feia solitaris no va retornar-li la salutació.

—Voldria menjar alguna cosa. Un entrepà –va explicar Ulysses, com un prec, sense atrevir-se encara a fer una altra passa cap a l'interior.

El propietari del bar va estudiar-lo sorrut i sense contestar-li. Ulysses va veure's en la necessitat d'aclarir-li:

—Tinc diners per pagar-lo.

Va traure de la butxaca un parell de bitllets arrugats i els hi va mostrar, acovardit.

El propietari del bar va tornar a fer sentir la seua veu esquerpa:

—Haurà de ser de pernil. I el pa és d'ahir. No tinc res més.

—Ja em va bé —va acceptar Ulysses. Llavors va atrevir-se a fer una passa més cap endins, ullant d'arrapa-i-fuig les poques taules que hi havia.

—On li sembla bé que em pose? —va preguntar Ulysses, cohibit, perquè havia notat la suspicàcia d'aquells dos hòmens. És clar que ja estava acostumat que se'l miraren amb recel pel seu aspecte físic. Més encara, comprenia la desconfiança amb què solien observar-lo.

—On li vinga de gust —va respondre el propietari del bar amb indiferència.

El client que feia solitaris havia contemplat l'escena en silenci mentre s'acaronava una galta rasposa amb una de les cartes.

Ulysses va seure en la taula més allunyada de l'entrada, per bé que el bar no era gens espaiós. Descarregà l'equipatge en terra. Va fer un gest d'alleujament en notar-se alliberat d'aquell pes.

—Què voldrà beure? —va preguntar-li el propietari del bar.

—Si no li fa res, aigua. Després, un cafè amb llet. I, si no li és molèstia, podria usar el lavabo?

El propietari del bar va assentir amb el cap i va estirar el braç per indicar-li on era.

—Gràcies —va boquejar Ulysses, i s'hi va encaminar.

El lavabo era un cau estret, amb un inodor i una pica que en un temps llunyà posseïren la lluentor de la porcellana blanca, tanmateix havien perdut aquella blancor i el llustre. Els taulellets eren de color marró fosc, sens dubte perquè aquest color dissimulava més efectivament la brutícia. Amb tot, feia poc que l'havien netejat i la pudor de les evacuacions s'entremesclava amb la fortor del lleixiu. Sobre la pica penjava un espill redó i ratat. S'hi va contemplar les faccions fatigades, les arrugues que ja se li

multiplicaven vora els ulls. Es va rentar la cara i les mans, però no tenia amb què eixugar-se-les i va deixar que se li assecaren una mica mentre ell seguia contemplant-se a l'espill i comprovava els senyals evidents del seu prematur envelliment. En acabant, amb un batidor que guardava en la butxaca de la camisa, es va pentinar els llargs cabells bruts. Va sentir la necessitat d'una dutxa calenta que li arrancara del cos aquella ronya de pols, suor i dies. Va tancar els ulls per evocar l'agradable sensació de les tisores del barber alleugerint-lo dels pes feixuc d'aquells cabells llargs i enganxosos.

Quan va haver eixit del lavabo, tenia sobre la taula l'entrepà, l'aigua i el cafè amb llet que fumejava. Ulysses va seure i va menjar lentament, tot i que tenia tanta gana que podia haver-lo devorat a mos redó; però calia assaborir-lo, allargassar el plaer de sentir-se alimentat, notar com el seu cos desmaiats reviscolava.

El propietari del bar l'observava des de darrere del taulell, amb el periòdic al davant, simulant que el llegia. El client havia tornat a prestar atenció als seus monòtons solitaris.

Quan va haver-se empassat el darrer mos, Ulysses va atrevir-se a fer una pregunta inútil:

—Podré trobar alguna faena per ací...?

El propietari del bar, abans de negar de viva veu, va balancejar el cap.

—Ací no hi ha faena ni per a propis ni per a forasters —va assegurar. El client, sense desviar la mirada de les cartes que disposava sobre el taulell, va assentir-ho capcinejant.

Ulysses va callar. Va prendre la tassa del cafè amb llet amb les dues mans per acabar de calfar-se-les, que encara se les sentia fredes.

De sobte, el propietari del bar va tancar el periòdic, el va retirar a un costat i va lamentar-se:

—Al poble només queden vells. La majoria són llauradors jubilats. A mesura que la terra ha deixat de donar salaris i possibilitats de viure, la gent jove se n'ha hagut d'anar a les ciutats de la plana, a les fàbriques. El poble desapareix...

El client va recollir les cartes mentre escoltava l'explicació del propietari del bar. Tot seguit va voler dir la seua:

—Els camps han deixat de treballar-se perquè els llauradors d'ací no poden competir amb les grans empreses que transformen la terra. El meu pare tenia bones terres. Ell ho sap —va assenyalar amb un gest el propietari del bar, i aquest va confirmar l'afirmació del client amb un altre gest—. El meu germà i jo havíem de dedicar-nos a la terra, com mon pare. Però prompte vam adonar-nos que la terra no podia oferir-nos futur ni benestar. I decidírem que havíem de deixar-la. Mon pare no la va abandonar: va seguir treballant-la fins que va morir. El meu germà i jo marxàrem a la ciutat. Allí treballem, mengem i dormim. Però pugem al poble alguns caps de setmana i per vacances; ací, malgrat tot, tenim les nostres arrels. En aquesta terra les tenim i no les oblidem.

—El poble desapareix... —va insistir, dolgut, el propietari del bar.

Ulysses va sorprendre's d'aquesta inesperada confiança que li mostraven els dos hòmens.

—Ho entenc —va sospirar Ulysses, i va assentir amb el cap—. El meu pare també va haver d'abandonar la terra, fa anys ja, per buscar-se un millor futur lluny del seu poble. Va marxar a treballar a la ciutat. I a la ciutat va morir, amb l'esperança, que no va poder veure acomplida, de tornar al seu poble per viure-hi els seus darrers dies. Jo vaig nài-

xer en una ciutat. Treballava en una fàbrica. Fins que la tancaren per construir-la en una altra ciutat, on pagaven salaris més baixos; així els accionistes propietaris podien continuar obtenint beneficis elevats. I ara córrer pel món, mirant de sobreviure...

—Ja... —va murmurar el client que feia solitaris. Pel to, a Ulysses li va semblar que s'havia penedit d'haver oferit una mínima familiaritat a un foraster com ell, brut i malvestit. Fet i fet, aquells hòmens devien ser com tants altres que havia conegut, els quals sabien perfectament qui era el poderós culpable de la seua ruïna, tanmateix assenyalaven els forasters que erraven d'ací cap allà com si foren ells la causa dels seus problemes.

Ulysses va callar i va beure el cafè amb llet a petits xarxups. Havent acabat, va pensar que li agradaria quedar-se més estona en aquell bar, la calidesa del qual l'havia reviscolat. A fora feia fred. Però estava convençut que la seua presència incomodava el propietari del bar, sobretot si, malgrat l'hora i l'oratge, hi acudia algun client del poble. Així doncs, Ulysses es va alçar de la cadira i es va dirigir cap al taulell per pagar.

—Què li dec? —va preguntar.

—Tres euros —va dir el propietari del bar.

Ulysses va pagar-li. Abans de recollir el seu farcell per marxar, va preguntar on podia passar la nit. El propietari del bar s'inquietà. Tenia un parell d'habitacions desocupades que de tant en tant llogava, però sempre a gent que coneixia: viatjants de comerç o persones que venien recomanades per algun veí del poble. No li venia de gust haver de llogar-ne una a un rodamón.

Però Ulysses va aclarir:

—Vull dir: una casa vella, una porxada on refugiar-me...

—El cementeri —va dir el client que feia solitaris, sense

apartar la mirada de les cartes, com si haguera proposat el nom d'un hostel conegut.

Tanmateix, el propietari del bar va neguitejar-se.

—He vist l'indicador a l'entrada del poble –va recordar Ulysses—. Però els cementeris són tancats a les nits –va objectar.

—No dic al mateix cementeri –aclarí el jugador de solitari—. Al costat hi ha una creu de terme coberta. Si plou, allí no es banyarà gens.

—Ja m'estarà bé –va aconformar-se Ulysses.

Ja anava a girar-se per recollir el seu farcell que el propietari del bar se li va adreçar tot d'una:

—Si decideix passar la nit allà, vora el cementeri... –la veu del propietari del bar vacil·lava– hauria de saber... Vull dir, que no m'agradaria que tinguera cap problema...

Ulysses va preguntar-se quina mena de problema podia tenir si s'aixoplugava sota una creu de terme, vora un cementeri. En alguns pobles, sobretot a les ciutats, quan dormia en alguna portalada, en el sopluig d'una parada d'autobús o en les escales del metro, sovint es topava amb la policia, que l'obligava a abandonar el lloc a puntellons, o se l'emportava cap a comissaria. Alguna vegada, fins i tot havia hagut de defensar-se de les agressions d'alguns brètols que exhibien símbols nazis en la roba que vestien i tatuatges en la pell.

—Quin problema? –va preguntar Ulysses.

—Diuen... Diuen que hi ha un fantasma –va anunciar, seriós, el propietari del bar—. Molta gent d'ací, gent de seny, afirmen que se'ls ha aparegut... Pel cementeri. Per això tothom evita d'acostar-s'hi quan es fa fosc.

—Un fantasma... –va repetir Ulysses, intentant de sospesar quina mena de dificultats havia de causar-li "un fantasma".

—Hi ha qui diu que és una ànima en pena. Algú que ha deixat comptes pendents en aquest món –va provar d’aclarir el client que feia solitaris, qui pel to de la seua veu semblava no preocupar-se tant per l’existència d’aquest fantasma.

Ulysses va dir:

—Em fan més por els vius que no els morts.

Llavors va donar les gràcies als dos hòmens, va carregar-se el farcell a l’esquena i va regressar cap al fred de la nit.